

بررسی نقش فناوری در فرایند آموزش و یادگیری دانش آموزان

فرامرز فرهنگد^۱، فخرالدین پریدار^۲، مرضیه رئیسی^۳، گلپزار تاجایی^۴

^۱ کارشناس ارشد تحقیقات آموزشی، اداره‌ی آموزش و پرورش منطقه‌ی جناح، ایران، free_farahmand69@yahoo.com

^۲ کارشناس علوم تجربی، اداره‌ی آموزش و پرورش منطقه‌ی جناح، ایران، fakhraddinparidar@gmail.com

^۳ کارشناس آموزش ابتدایی، اداره‌ی آموزش و پرورش منطقه‌ی جناح، ایران، Sokoutbaran5443@gmail.com

^۴ کارشناس امور تربیتی، اداره‌ی آموزش و پرورش منطقه‌ی جناح، ایران، Sokoutbaran2019@gmail.com

چکیده

روحیه‌ی پژوهشی در معلمان و فراگیران، تقویت خود نظارتی، پرورش قوه‌ی ادراک و تصمیم‌گیری، تربیت نیروی باسواد اطلاعاتی و کارآفرین و پیش‌گیری از فرار مغزها خواهد شد.

فناوری در فرایند آموزش

با رشد روند جهانی شدن و توسعه روزافزون فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات، همه‌ی ابعاد زندگی بشر با تغییر و تحولات سریع رو به رو شده است. آموزش و پرورش نیز به عنوان یک نهاد آموزشی شدیداً تحت تأثیر این تحولات قرار گرفته است و اگر نتواند خود را با این تحولات، هماهنگ و همگام کند، بقا و حیات آن به خطر خواهد افتاد. فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات در طی زمان کوتاه به یکی از اجزای اساسی جامعه‌ی مدرن تبدیل شده است. اینک بسیاری از کشورها به موازات خواندن، نوشتن و حساب کردن، درک فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات و تسلط بر مهارت‌ها و مفاهیم پایه‌ی فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات را به عنوان بخشی از هسته‌ی مرکزی آموزش و پرورش مورد توجه قرار داده اند. این تکنولوژی با قدرت بالادر پردازش، ذخیره و انتقال داده‌ها و اطلاعات، توانسته است ماهیت روشهای یادگیری و اطلاع‌رسانی را تغییر دهد و امکانات مناسبی را برای ارائه‌ی خدمات آموزشی، بدون محدودیت زمانی و مکانی فراهم آورد. آموزش و پرورش برای تطبیق با شرایط جدید، نیاز به تجدید ساختار و تجدید نظر در چشم انداز و خط‌مشی‌های خود دارد و بدون استفاده مناسب از تکنولوژی اطلاعاتی و ارتباطی، چنین تجدید ساختاری امکان پذیر نیست و ضرورت دارد در کشور به زودی بستر لازم برای اجرا و توسعه‌ی فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات در مؤسسات آموزشی فراهم گردد [۱۱].

اهمیت و مزایای فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات

امروزه در نظام آموزشی به فعالیت دانش‌آموز و تفکر محوری او توجه ویژه‌ای شده است. در بعضی از مواقع، معلمان اطلاعات و مهارت‌ها را به فراگیران منتقل می‌کنند و زمینه‌ی هرگونه فعالیت را از فراگیران می‌گیرند. اگر به فراگیران فرصت انتخاب و بیرون کشیدن مفاهیم و اطلاعات داده شود، زمینه‌ی اختراع و اکتشاف در دانش‌آموز به وجود می‌آید. نظریه‌های جدید تربیتی به نقش فراگیر در جریان یادگیری تأکید دارند و فرد نه تنها باید امر مورد یادگیری را درک کند، بلکه خودش‌خاصه بررسی و انتقاد پردازد و آن چه را منطقی و مستدل تشخیص داد، بپذیرد [۶]. آموزشی موثر است که انگیزه‌های درونی، علاقمندی به کسب علم و دانش، نیاز به دانستن و حس کنجکاوی را

عصر ما، عصر انتقال از جهان واقعی به دوران زندگی در فضایی دو جهانی است. گرچه هنوز نهادها و سازمانهای مجازی شکل نگرفته‌اند. اما ظهور جهانی نو به نام جهان مجازی را در دور و بر خود احساس می‌کنیم. جهان مجازی هویت معلم و فراگیر را به شدت تغییر می‌دهد و وظایف و نقشهای جدیدی برای آنها پدید می‌آورد. سازنده گرایان با تأکید بر فعالیت یادگیرنده در فرایند یادگیری معتقدند که دانش از بیرون به فرد منتقل نمی‌شود، بلکه آن چه وی از طریق حواسش دریافت می‌کند، بر اساس فردیت خویش تفسیر و پردازش می‌کند. افزایش منابع اطلاعاتی و رشد سریع دانش به خصوص در زمینه علوم و فناوری نه تنها نیاز به روزآمد کردن مطالب درسی را افزایش داده است، بلکه نیاز به بازبینی مجدد طراحی برنامه درسی و تدریس دروس به شکل میان رشته‌ای را نیز آشکار می‌کند. لذا این مقاله با رویکردی توصیفی-تحلیلی به بررسی نقش فناوری در آموزش و یادگیری دانش آموزان پرداخته است.

واژه‌های کلیدی: فناوری، آموزش، یادگیری، دانش آموزان، فرایند یادگیری.

مقدمه

سال‌هاست در کشورهای پیشرفته فن‌آوری اطلاعات به عنوان یکی از مهم‌ترین ابزارهای توسعه، مورد استفاده قرار گرفته است. تغییر و تحولات سریع محیطی در عصر اطلاعات همه‌ی سازمان‌ها و نهادهای بشری از جمله آموزش و پرورش را با چالش‌هایی از قبیل جهانی شدن، رقابت شدید، کمبود منابع و نوسانات غیر قابل پیش‌بینی رو به رو ساخته است. آموزش و پرورش به ناچار برای مقابله با این وضعیت، نیاز به اصلاحات، سازمان‌دهی مجدد و استفاده از تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات دارد [۹]. با توجه به اهمیت و مزایای خصوصی و عمومی فناوری اطلاعات و ارتباطات، آموزش و پرورش، می‌تواند نقشی عمده در کاربری فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات ایفا نماید. لذا به منظور تبدیل فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات به فرهنگ عمومی، نیاز به بررسی این موضوع با تفکر سیستمی در آموزش و پرورش، زمینه سازی جهت استقرار مدارس مجازی و هوشمند، تعامل، هماهنگی و همکاری تمام نهادها و سازمان‌های دولتی، مشارکت بخش خصوصی، تدوین قوانین و استراتژی‌های جامع و... می‌باشد که رعایت این راهکارها منجر به کارایی و اثربخشی نظام آموزشی، برابری فرصت آموزشی در تمام سطوح تحصیلی، پیشرفت کیفی و کمی تعلیم و تربیت، ایجاد